

РОЗДІЛ 5. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩАЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА ІННОВАЦІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ
ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА
ENVIRONMENTAL COMPONENT OF INNOVATIVE INTERESTS
AS A FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIAL PRODUCTION

У статті досліджено розвиток екологічного складника інноваційних інтересів як одночасно продукт цивілізаційної еволюції суспільного виробництва та рушійну силу його сталого розвитку. Виявлено, що визначальним фактором забезпечення взаємодії між суб'єктами інноваційної діяльності за вектором її екологізації є взаємодія між категоріями "інноваційні потреби екологічного характеру", "еколого-орієнтовані інноваційні інтереси", "еколого-інноваційна рента". Ідентифіковано та упорядковано основні чинники, що формують екологічну складову частину традиційних підприємницьких інтересів та сприяють втіленню екологічних інновацій у сфері технології та організації виробництва. Обґрунтовано, що екологічна компонента інноваційних інтересів суб'єктів господарювання різних рівнів є невід'ємною складовою частиною позитивних змін у розвитку підприємницької діяльності та має вирішальне значення у досягненні сталого розвитку суспільного виробництва.

Ключові слова: інновація, інтерес, потреба, мотив, стимул, екологія, екологічна криза, сталий розвиток, екологічно орієнтовані інновації, суспільне виробництво, постіндустріальна економіка, промисловість, підприємницька діяльність.

В статье исследовано развитие экологической составляющей инновационных интересов как одновременно продукт

цивилизационной эволюции общественного производства и движущую силу его устойчивого развития. Выявлено, что определяющим фактором обеспечения взаимодействия между субъектами предпринимательской деятельности по вектору ее экологизации является взаимодействие между категориями "инновационные потребности экологического характера", "эколого-ориентированные инновационные интересы", "эколого-инновационная рента". Идентифицированы и упорядочены основные факторы, которые формируют экологическую составляющую традиционных предпринимательских интересов и способствуют воплощению экологических инноваций в области технологии и организации производства. Обосновано, что экологическая компонента инновационных интересов субъектов хозяйствования различных уровней является неотъемлемой составляющей позитивных изменений в развитии предпринимательской деятельности и имеет решающее значение в достижении устойчивого развития общественного производства.

Ключевые слова: инновация, интерес, потребность, мотив, стимул, экология, экологический кризис, устойчивое развитие, экологически ориентированные инновации, общественное производство, постиндустриальная экономика, промышленность, предпринимательская деятельность.

УДК 504.03

<https://doi.org/10.32843/infrastruct36-50>

Зосименко Т.І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри теоретичної
та прикладної економіки
Чернігівський національний
технологічний університет

Лисенко Д.Г.

студент
Чернігівський національний
технологічний університет

There is no alternative to Ukraine's innovation development in the conditions of globalization of the world economy and deepening of ecological problems. In order to enhance national capacity to face ecological problems the development of environmentally oriented innovation activity is of particular relevance. The necessity to ensure a high level of environmental friendliness of the innovative development in the national economy is a reason to the study of ecological component of innovative interests. The purpose of the study is to explore the importance of the environmental component of innovative interests of business as a driving force for the sustainable development of social production. Therefore, the article discusses the development of the ecological component of innovative interests both as a product of the civilizational evolution of social production and the driving force of its sustainable development. The methodological basis of the study is the dialectical method of scientific knowledge, the fundamental provisions of general economic theory, economics of environmental management and environmental protection, modern concepts of management of scientific and technological development of economic entities. It is revealed that the decisive factor for ensuring interaction between the subjects of innovation activity in the vector of its greening is the interaction between the categories "innovative needs of environmental nature", "environmentally oriented innovative interests", "eco-innovation rent". The main factors that shape the environmental component of traditional entrepreneurial interests and contribute to the implementation of environmental innovations in technology and production organization are identified and ordered. The relationship of environmental needs, motives, incentives and interests of entrepreneurship is explored. It is substantiated that the ecological component of innovative interests of entities at different levels is an integral part of positive changes in the development of entrepreneurial activity. It is also crucial for achievement of sustainable development of social production.

Key words: innovation, interest, need, motive, incentive, ecology, ecological crisis, sustainable development, eco-innovations, social production, post-industrial economy, industry, entrepreneurship.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку людської цивілізації, якому притаманне подальше прискорення темпів НТП і поглиблення техноглобалізму, суспільство створило реальні загрози своєму подальшому існуванню. Воно опинилося у пастці гострих екологічних проблем влас-

ного соціально-економічного розвитку, які в кінцевому підсумку можуть призвести до деградації всього людства. Остання екологічна криза, що розгорнулася в період активного становлення техноглобалізму (80-ті роки ХХ століття), виступила наслідком низки критичних з погляду виживання

людства явищ та процесів: демографічного вибуху, надзвичайного зростання обсягів промислового виробництва, абсолютного виснаження найважливіших видів природних ресурсів, глобальної зміни клімату і забруднення навколишнього середовища, застосування нових видів зброї, здатних знищити все живе на планеті. Уникнути згубних наслідків екологічної кризи можна лише на основі інтенсивного впровадження в діяльність людини екологічних інновацій, що відновлюють рівновагу, збалансованість у коєволюції суспільства і природи. Екологічні інновації можливі тільки в умовах, коли в національній економіці, передусім її підприємницькому секторі, є розвинена, свідомо та визнана екологічна складова частини інноваційних інтересів. Саме вона забезпечує сталий розвиток суспільного виробництва, включаючи зміну ціннісних критеріїв та формування адекватного інституційного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У наукових колах питанням розвитку процесів екологізації інноваційної діяльності приділяється значна увага, що зумовлено їх значущістю в контексті сталого розвитку. Ґрунтовні дослідження у сфері екологізації підприємницької діяльності були проведені такими вченими, як А. Арундел [12], Б.М. Данилишин [1], С.М. Ілляшенко [3], Л.Г. Мельник [4], П.Г. Никитенко [5], О.В. Прокопенко [6] та ін. Визнаючи значний науковий внесок згаданих та багатьох інших авторів у розвиток теоретико-методичних та прикладних засад екологізації інноваційної діяльності, потрібно зауважити, що питання розвитку екологічної складової частини в системі підприємницьких інтересів є не досить вивченими. Це зумовлює актуальність подальшого вивчення категорії «еколого-орієнтовані інноваційні інтереси» як рушійної сили позитивних змін у підприємницькій діяльності на засадах сталого розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення значення екологічної складової частини інноваційних інтересів у підприємницькій діяльності як рушійної сили сталого розвитку суспільного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичний фундамент досліджень інноваційної складової частини підприємницької діяльності було започатковано видатними науковцями періоду становлення індустріальної капіталістичної економіки. Так, А. Сміт заважував, що інтенсивність праці, збільшення кількісних та якісних показників виробленої продукції прямо пропорційно залежить від рівня технічних розробок [8, с. 23–24], а Д. Рікардо відмічав важливість інноваційних досягнень науково-технічного прогресу під час виробничо-технологічного процесу [14]. Як бачимо, у працях цих науковців чітко простежується ідея, що інновації є продуктом прогресивної наукової думки прикладного змісту,

спрямованим на інтенсифікацію виробництва та розвиток підприємництва.

Стрімке нарощування промислових показників на фоні підвищення продуктивності виробництва в економіці США, Японії, країн Європи ХІХ століття сприяло прогресивним змінам у наукових розробках щодо інноваційного розвитку підприємництва. Згадане позитивно відобразилося на фінансовому становищі підприємця в частині отримання надлишку грошових коштів над нормальним прибутком у вигляді інноваційної ренти [6, с. 5]. Втім, як справедливо зазначає В.П. Сладкевич бажання підприємця отримати грошові кошти має не тільки меркантильний, а й принциповий характер, що має на меті не тільки розвиток бізнесу, бажання успіху та перемоги, а й удосконалення творчого потенціалу [7, с. 189].

У цей період інноваційна компонента перетворюється на невід'ємну частину загальних інтересів підприємця. Як писав у своїх наукових роботах Й. Шумпетер, інноваційна активність є наслідком внутрішнього прагнення без залежності від зовнішніх чинників щодо прямого залучення інноваційних технологій у процес виробництва [11].

У результаті друга половина ХХ століття ознаменувалася проникненням інновацій практично в усі сфери економіки. Крок за кроком досягнення науково-технічного прогресу поширилися в суміжні сфери, підвищуючи тим самим якість кінцевого продукту. Згадане привело до збільшення кількості суб'єктів господарювання, які завдяки залученню інноваційних технологій збільшили свою привабливість та стали конкурентоспроможними. Але було й багато таких, що припиняли свою діяльність через неспроможність ефективно врахувати та впровадити інноваційну компоненту в своїй діяльності. Так, П. Друкер у своїй науковій праці «Інновації та підприємництво. Практика та принципи» зазначив: «Підприємство, яке не займається інноваційною діяльністю, неминуче старіє й занепадає, особливо швидко в теперішніх динамічних умовах» [13, с. 149].

З розвитком постіндустріальної економіки інноваційна зацікавленість підприємництва поступово набуває екологічного забарвлення. Формування екологічної складової частини інноваційних інтересів забезпечують як внутрішні (особисті інтереси підприємця), так і зовнішні чинники, а саме: споживачі, які вимагають якісного та безпечного товару, конкуренти, що нарощують обсяги виробництва та мають на меті збільшення обсягів на товарному ринку, держава, яка створює інституційне середовище для розвитку екологічно-орієнтованих інновацій шляхом розроблення відповідної нормативно-правової бази.

Потреби перманентного пошуку інновацій, що включає в себе бажання йти на крок попереду конкурентів, завдяки постійному збільшенню кількості

та підвищення якості товарів за рахунок втілення екологічних інновацій у сфері технології та організації виробництва стають основою підприємницької діяльності та формують особливу складову частину традиційних підприємницьких інтересів – екологічну. Основні чинники цього процесу наведені у табл. 1.

Обґрунтовані екологічні потреби кожного суб'єкта господарювання формують екологічну складову частину інноваційних інтересів і є фактором, що спонукає підприємця до екологізації інноваційної діяльності (рис. 1). Екологічно орієнтовані інтереси як усвідомлене прагнення до задоволення екологічних потреб змушують суб'єктів ринку прямо чи опосередковано долучатися до інноваційної діяльності. Так, для задоволення споживчих потреб та інтересів споживачі купу-

ють екологічні товари, для задоволення інтересів виробників останні виробляють екологічні товари і впроваджують екологічні розробки, а розробники – виконують екологічно спрямовані розробки.

Для визначення потенційних потреб та інтересів необхідно аналізувати екологічні проблеми, які їх зумовлюють (сучасний стан та тенденції). Так, наприклад, уявлення про потреби в таких екологічних послугах, як утилізація та переробка відходів, дають сучасні статистичні дані, що публікуються в щорічних обласних доповідях про стан навколишнього природного середовища, національних доповідях про стан навколишнього природного середовища в Україні та інших виданнях. З таких видань можна почерпнути також дані про стан і тенденції регіональних проблем з іншими забрудненнями.

Таблиця 1

Класифікація чинників розвитку екологічних інтересів

Критерій класифікації	Види чинників	Зміст чинників
За рівнем виникнення та впливу	– макроекономічні;	Посилення міжнародних і державних екологічних стандартів та нормативів продукції, розширення переліку та підняття ставок екологічних податків й інші заходи.
	– мікроекономічні;	Забезпеченість суб'єктів господарювання інформацією про існування та характеристики екотехнологій і екотоварів.
За природою виникнення та впливу	– соціальні;	Вплив суспільства, засобів масової інформації на стан справ у сфері охорони довкілля та захисту здоров'я населення сприяє зростанню екопопиту.
	– економічні;	Економічна вигода від споживання екотоварів як юридичними, так і фізичними особами, порівняно з продукцією, що має аналогічну функціональну та не має аналогічної екологічної складової ефективності.
	– політичні;	Екологічна орієнтація партії, яка при владі та має більшість голосів у парламенті, сприяє екологізації не тільки матеріальної, але й нематеріальної сфер суспільного виробництва
	– адміністративні;	– орієнтованість чиновників всіх рівнів спрямованості на виконання екологічних ініціатив; – накладання адміністративних штрафів і понесення карної відповідальності керівниками підприємств, що завдають шкоди довкіллю, за умови, що використання екотоварів дозволило б знизити або повністю нейтралізувати екодеструктивний вплив.
За характером та тривалістю впливу	– довгострокові;	Включення екологізації економіки до переліку найбільш пріоритетних напрямів розвитку країни, зафіксованих у програмах діяльності уряду на довготермінову перспективу.
	– короткострокові;	Використання механізму реклами як засобу стимулювання попиту на екотовари.
За географічним регіоном виникнення і впливу	– міжнародні;	Міжнародні організації надають максимум зусиль до адміністративного та економічного впливу на суб'єктів господарювання усіх країн світу в напрямі стимулювання їхнього сталого розвитку.
	– загальнонаціональні;	Формування та реалізація державних програм із комплексної перебудови народного господарства країни з метою його екологізації.
	– регіональні;	Екологічні ініціативи місцевих органів виконавчої та законодавчої влади, наявність регіональної економічної та законодавчої влади, наявність регіональної економічної та соціальної специфіки
За сферою виникнення і впливу	– виробничі;	Комплекс технічних, економічних та екологічних вимог сучасного виробництва, задоволення яких можливе лише за допомогою використання екотоварів.
	– комерційні;	Комерційна вигода від здійснення посередництва та надання різних послуг протягом усього шляху просування екотоварів від виробника до кінцевого споживача.
	– споживацькі;	Прагнення споживачів зберегти своє здоров'я та здоров'я близьких, турбота про майбутні покоління
За джерелом виникнення і впливу	– антропогенні; – техногенні.	Досягнення людської діяльності та НТП, які перетворюють екотовари в більш доступні для широкомасштабного виробництва та споживання, а також у більш економічно ефективну продукцію

Джерело: [2, с. 73–74]

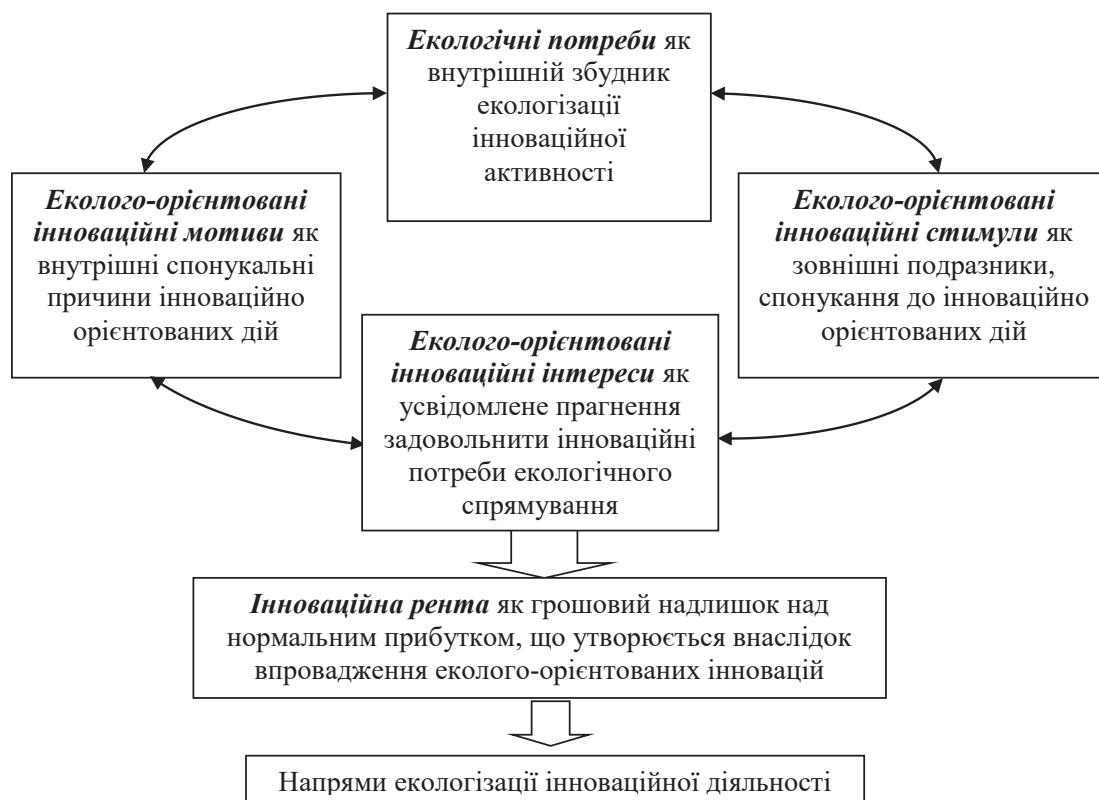

Рис. 1. Взаємозв'язок екологічних потреб, мотивів, стимулів та інтересів підприємництва

Джерело: [2, с. 77]

Крім того, для виявлення екологічних потреб можна застосовувати традиційні інструменти маркетингових досліджень. Часткове уявлення про інтереси споживачів дає ставлення населення до екологічних проблем: чим вища занепокоєність споживачів екологічними проблемами, тим вищою є їх зацікавленість в екологічних інноваціях.

Основними потребами та інтересами споживачів екологічних товарів є: забезпечення здоров'я, економія коштів під час споживання чи користування, низька купівельна ціна товару, забезпечення виконання кількох функцій одним товаром, схвалення іншими (престиж), безпека споживання/експлуатації, придатність до використання в конкретних умовах, простота, комфортність споживання/користування/експлуатації, сучасність, подібність до відомого товару.

До основних інтересів виробників, які впроваджують екологічні розробки і тим самим забезпечують попит на них, відносяться такі: зниження собівартості виробництва за рахунок зниження екологічних зборів, платежів і штрафів, економії ресурсів під час експлуатації та утилізації, забезпечення низької купівельної ціни товару, можливість розширення наявних і завоювання нових ринків збуту, забезпечення здоров'я працівників, безпеки виробництва, підвищення статусу підприємства. У ринковій економіці основним напрямом дій (інтересом) виробника екологічних товарів є

задоволення потреб у споживанні виробленої ним продукції для забезпечення прибутку. Інші інтереси є похідними від цього.

Однак у розвитку ринку екологічних інновацій зацікавлені не тільки споживачі та виробники, але й інші суб'єкти ринку. Найвагомішими з них в управлінні ринком екологічних інновацій є суспільні та державні інститути. Основними їх інтересами є такі: підвищення екологічної безпеки, піднесення національної економіки, забезпечення конкурентоспроможності країни, забезпечення здоров'я нації, подолання безробіття, поповнення державного бюджету.

Основними інтересами розробників екологічних інновацій є підвищення прибутку, можливість розширення наявних і завоювання нових ринків збуту. Як бачимо з наведених прикладів, інтереси суб'єктів ринку екологічних інновацій істотно відрізняються. Зростання ринку екологічних інновацій і, відповідно, екологізація інноваційного розвитку спостерігаються тоді, коли на ринку з'являються такі екологічні інновації, які відповідають інтересам основних суб'єктів ринку [6, с. 246–247].

Можемо зауважити, що інтереси як одного, так і різних суб'єктів господарювання можуть перетинатися (погоджуватися або конфліктувати). Наприклад, новації щодо поліпшення технологічного процесу, збільшення прибутковості можуть входити в протиріччя екологічними та міжособистісними

зв'язками. З метою уникнення цих протиріч необхідно попереднє узгодження еколого-орієнтованих інноваційних інтересів та включення їх до системи інноваційно-корпоративного менеджменту як необхідних завдань.

Як зазначає О. Шумілін, формуванню системи взаємодії сприяла єдність інноваційних потреб та інтересів суб'єктів [10]. Стадії формування процесу синергетичної єдності включають у себе такі компоненти: обмін інноваційною діяльністю, виникнення інноваційних інтересів, практичне впровадження інновації або накопичення інноваційного потенціалу, конституювання інноваційних цінностей (рис. 2).

На стадії обміну еколого-орієнтованою інноваційною діяльністю відбувається конструктивна взаємодія суб'єктів інноваційної діяльності (окремих фізичних осіб, наукових інститутів, підприємств, венчурних компаній, державних структур тощо), в результаті якої відбувається розширення сукупних нових технологій екологічного спрямування (у сфері виробничої, управлінської, соціальної та іншої активності), що використовуються у професійній сфері. Обмін створює певний інноваційний імпульс, котрий надходить до суб'єкта екологічних інновацій і приводить до включення інноваційного елементу в його діяльність, мотивуючи та стимулюючи його до реалізації еколого-орієнтованих інноваційних інтересів.

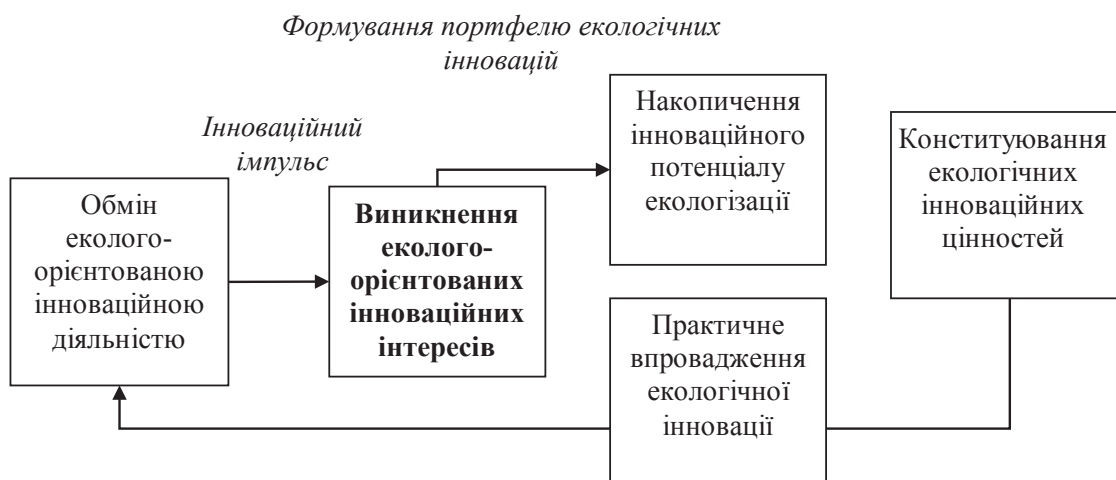
Обсяг інноваційної інформації, що є в наявності у суб'єкта господарювання, досить об'ємний і потребує значного часу для обробки та аналізу. Тому, як правило, з метою оперативного вирішення проблем виробництва використовується не весь обсяг інформації, а тільки його необхідна натепер частина. Наявність у суб'єкта «портфеля екологічних інновацій» – це можливість перспективного розвитку екологічного виробництва як у короткостроковій так і довгостроковій перспективі.

Негативним у цьому разі є часовий проміжок між наявною екологічною інновацією та моментом втілення її у виробництво, цьому сприяють не тільки фінансово-економічні причини, а й відсутність необхідності впровадження екологічних новацій, низька оперативність виробництва, невідготовленість персоналу.

Виконуючи роль загальних цінностей, еколого-орієнтовані інноваційні орієнтири стають нормами у частині як соціального розвитку суспільства, так і економіки підприємств, які охоплюють усі сфери життя: політику, професійну діяльність, норми життя та свідомості [9].

В умовах розвитку постіндустріалізму держава є частиною інноваційних відносин, що виступають як показник економічного розвитку та інтеграції. Позиція країни щодо державної підтримки екологічних інновацій повинна полягати у залученні заходів впливу задля збереження економічної та політичної безпеки держави, з одного боку, та всебічної підтримки та використання досягнень науково-технічного прогресу, їх фінансування, участі державних інституцій у забезпеченні інноваційної політики сталого розвитку.

Висновки з проведеного дослідження. Дослідження показало, що екологічна компонента інноваційних інтересів є продуктом, з одного боку, впливу суспільного виробництва на довкілля та пов'язані з цим соціальні, економічні, екологічні процеси, з іншого – невід'ємною складовою частиною позитивних змін у розвитку підприємницької діяльності. Визначальним фактором забезпечення взаємодії між суб'єктами інноваційної діяльності за вектором її сталого розвитку стало формулювання понять «інноваційні потреби екологічного характеру», «еколого-орієнтовані інноваційні інтереси», «еколого-інноваційна рента». Доведено, що для забезпечення сталого розвитку країни важливе значення має чітка позиція

Рис. 2. Еколого-орієнтовані інноваційні інтереси як основа утворення системоутворюючих взаємодій

Джерело: [2, с. 79]

держави щодо розвитку, залучення та фінансування екологічних інновацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Данилишин Б.М. Наукові нариси з економіки природокористування : монографія. Київ : РВПС України НАН України, 2008. 280 с.
2. Зосименко Т.І., Зосименко С.І. Еколого-орієнтовані інноваційні інтереси як рушійна сила сталого розвитку суспільства. *Економіко-екологічні аспекти сталого розвитку* : колективна монографія / за ред. Ж.В. Дерій. Чернівці : ЧНТУ, 2017. С. 68–78.
3. Ілляшенко С.М., Божкова В.В. Управління екологічними ризиками інновацій : монографія / за ред. С.М. Ілляшенка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 214 с.
4. Мельник Л.Г. Экологическая экономика. Сумы : Изд-во «Университетская книга», 2001. 350 с.
5. Никитенко П.Г. Ноосферная экономика и социальная политика : стратегия инновационного развития. Минск : Белорус. Наука, 2006. 479 с.
6. Прокопенко О.В. Соціально-економічна мотивація екологізації інноваційної діяльності : монографія. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 395 с.
7. Сладкевич В.П. Мотивационный менеджмент : курс лекций. Київ : МАУП, 2001. 168 с.
8. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва : Эксмо, 2007. 960 с.
9. Сугоняко Д.О. Вдосконалення системи управління екологічними інноваціями в промисловому секторі. *Technology audit and production reserves*. 2015. № 4/5(24). С. 101–105.
10. Шумилин А. Формирование системообразующих взаимодействий в инновационном развитии экономики. *Наука и инновации*. 2014. № 7(137). С. 29–34.
11. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Москва : Директмедиа Паблшинг, 2008. 355 с.
12. Arundel A., Kemp R. Measuring eco-innovation. *Working paper series of United Nations University*. 2009. № 017. 40 p.
13. Drucker P. F. Innovation and Entrepreneurship : Practice and Principles. New York : Harper & Row, 1985. 288 p.
14. Ricardo D. On The Principles of Political Economy and Taxation. Kitchener : Batoche Books, 2001. 333 p.

REFERENCES:

1. Danylyshyn B.M. (2008) *Naukovi narysy z ekonomiky pryrodokorystuvannia* [Scientific Essays on the Economics of Environmental Management]. Kyiv: RSPF. (in Ukrainian)

2. Zosymenko T.I., Zosymenko S.I. (2017) Ekolooho-orientovani innovatsijni interesy iak rushijna syła staloho rozvytku suspil'stva [Eco-oriented innovative interests as a driving force for sustainable development of society], *Ekonomiko-ekolohichni aspekty staloho rozvytku : kolektyvna monohrafiia* [Economic and environmental aspects of sustainable development : a collective monograph]. Chernihiv: ChNUT, pp. 68–78.
3. Illiashenko S.M., Bozhkova V.V. (2004) *Upravlinnia ekolohichnymy ryzykamy innovatsij* [Management of environmental risks of innovation]. Sumy: VTD "Universytets'ka knyha". (in Ukrainian)
4. Mel'nik L.G. (2001) *Jekologicheskaja jekonomika* [Ecological economics]. Sumy: "Universitetskaja kniga". (in Russian)
5. Nikitenko P.G. (2006) *Noosfernaja jekonomika i social'naja politika: strategija innovacionnogo razvitija* [Noosphere Economy and Social Policy: A Strategy for Innovative Development]. Minsk: Belarus. Nauka. (in Russian)
6. Prokopenko O.V. (2010) *Sotsial'no-ekonomichna motyvatsiia ekolohizatsii innovatsijnoi diial'nosti* [Socio-economic motivation of innovative activity greening]. Sumy: Vyd-vo SumDU. (in Ukrainian)
7. Sladkevich V.P. (2001) *Motivacionnyj menedzhment : kurs lekcij* [Motivational management : lecture course]. Kyiv: MAUP. (in Russian)
8. Smit A. (2007) *Issledovanie o prirode i prichinah bogatstva narodov* [An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations]. Moscow: Jeksmo. (in Russian)
9. Suhoniako D.O. (2015) *Vdoskonalennia systemy upravlinnia ekolohichnymy innovatsiiami v promyslovomu sektori* [Improvement of the eco-innovation management system in the industrial sector of the economy], *Technology audit and production reserves*, vol. 4/5(24), pp. 101–105.
10. Shumilin A. (2014) *Formirovanie sistemoobrazujushchih vzaimodejstvij v innovacionnom razvitii jekonomiki* [Formation of system-forming interactions within innovative development of an economy], *Science and innovations*, vol. 7(137), pp. 29–34. (in Russian)
11. Schumpeter J.A. (2008) *Teorija jekonomicheskogo razvitija* [The Theory of Economic Development]. Moscow: Direktmedia Publishing. (in Russian)
12. Arundel A., Kemp R. (2009) Measuring eco-innovation, *Working paper series of United Nations University*, vol. 017, 40 p.
13. Drucker P.F. (1985) *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. New York: Harper & Row.
14. Ricardo D. (2001) *On the Principles of Political Economy and Taxation*. Kitchener: Batoche Books.

Zosymenko Tetiana Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Theoretical and Applied Economics
Chernihiv National University of Technology**Lysenko Dmytro**Student
Chernihiv National University of Technology**ENVIRONMENTAL COMPONENT OF INNOVATIVE INTERESTS AS A FACTOR
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIAL PRODUCTION**

The purpose of the article. Revolutionary change of the economic system at the beginning of this century gave a rise to the transformation processes in the economy. Innovation processes as an integral part of the post-industrial economy have become the driving force of the development and implementation of progressive ideas, technologies, innovations that cover both the economic and political spheres of business. Within the sustainable development paradigm post-industrial economy demands not only generally recognized economic interests but enhancement of additional component of entrepreneurial interest in innovation – environmental one. It is what enables the sustainable development of social production, including the change of value criteria and the formation of an adequate institutional environment. This determined the purpose of the study – to explore the significance of the environmental component of business innovative interests as a driving force for sustainable development of social production.

Methodology. Due to the use of the historical and logical method the study of the evolution of the category “eco-oriented innovative interests” at different stages of civilizational development is completed. By the means of dialectical logic, the decisive influence of eco-innovation needs, eco-oriented innovative interests and eco-innovation rent on ensuring interaction between the subjects of innovation activity by its greening vector is justified.

Results. According to the results of the civilizational analysis of the economy’s development, the category “eco-oriented innovative interests” is investigated. It is also revealed that the environmental component of innovative interests is a product, on the one hand, of the impact of social production on the environment and related social, economic, environmental processes. On the other hand, it is an integral part of positive changes in the development of entrepreneurial activity. The interrelation of ecological needs, motives, incentives and interests of entrepreneurship as a primary basis, which ensures interaction between the subjects of innovative activity by the vector of its greening, is described. It is substantiated that ecologically-oriented innovative interests of entities at different levels form the basis for the system-forming interactions. Further expanding of new environment related technologies contributes to positive changes in entrepreneurial activity and is crucial for sustainable development of economy. Under post-industrial conditions the government support for eco-innovation should consist in the involving measures of influence in order to preserve the economic, social and political security. In general, participation of government institutions in the innovation policy should fully support the achievements of scientific and technological progress, their financing and practical implementation within the sustainable development paradigm.

Practical implications. The article proves that clear position of the state on the development, attraction and financing of eco-innovations is essential for ensuring the country’s sustainable development. Therefore, the obtained results can be used in the activities of state and local governments to create an effective system of motive measures to enhance ecological innovation of different market actors.

Value/originality. In our work, we considered that the environmental component of innovative activity in modern conditions is necessary to strengthen the competitiveness of domestic enterprises in the global market. However, the level of implementation of environmental goals in the strategies of innovative development of economic entities in Ukraine is currently insufficient. So, there is a strong need for targeted regulatory measures to increase it. That requires further research and justification of a motivational mechanism to enhance the greening of innovative activity.